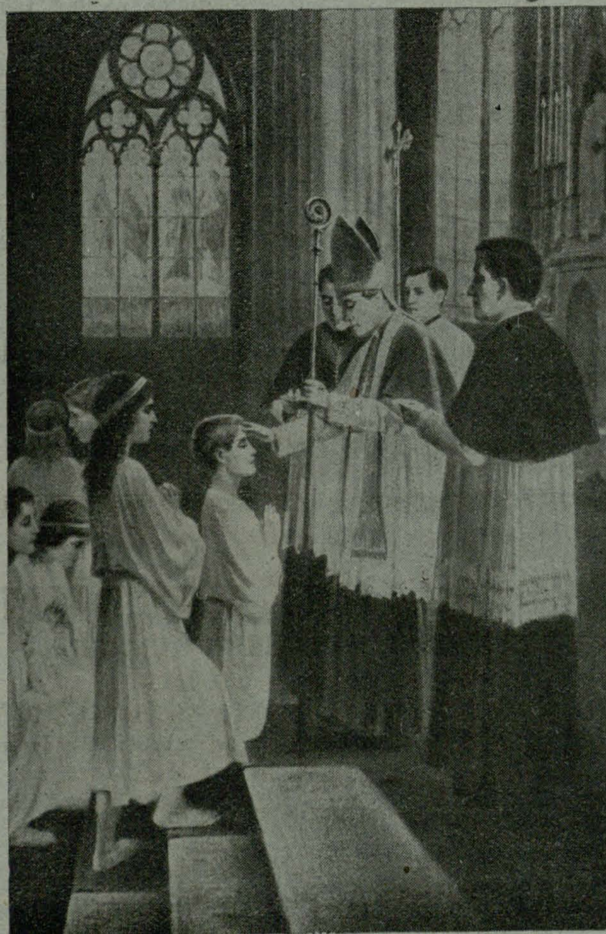
Pierasyłka apłačana ryčałtam.

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

Hod VIII Wilnia, Červień 1935 h. Nr 6 (108)

ŹMIEST № 6.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIEŁARUSKI KATALICKI ČASAPIS

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA“ KAŠTUJE:
na hod . . 3 zał.
na paŭhodu 1.50
na 3 mies. 0,75
na 1 „ 0,25
Zahranicu 6 zał. u hod.

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: całaja bačyna 20 zał., 1/2 bačyny 10 zał., 1/4 bačyny 5 zał, 1/8 bačyny 2.50 zł.

Asobny numar kaštuje 25 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, wulica Zawalnaja Nr. 1—2
(Wilno, ul. Zawalna 1—2).

Redakcyja adčyniena ad 8—4.

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKI KATALICKI ČĄSAPIS.
WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod VIII.	Wilnia, Červień 1935 h.	Nr. 6 (108)

NAŠA PIERŠAJA KAŁWARYJA

(2. VI. 1935).

2.VI. siol. h. — niadziela ŭ aktawie Ŭšeścia — heta dla biełarusaŭ katalikoŭ sapraŭdy wialiki dzień, bo dzień pieršaj biełaruskaj katalickaj pielihrymki ŭ Kalwaryju pad Wilniaj.

Razwažańnie tajnicaŭ muki Chrystusa, Zbaŭcy świetu, dla chryścijan zaŭsiody było, jość i budzie najmilejšaj malitwaj i najbahaciejšaj krynicaj duchowaha žyćcia. Razwažańnie-ž uznoŭ heta, wiedama, najlepš chryścijaninu adbywać tam, u św. ziamli, u Jeruzalimie, dzie hena muka Chrystusa adbyłasia. Adnak mała takich ščaśliwych, što majuć mahčymaść adbyć pielihrymku až u św. Ziamlu. Wiedama kožnamu, jak mnoha hetamu staić na darozie ciažkich, a časta i niepakanalnych pieraškodaŭ. Woś-ža dla taho, kab chryścijaninu dać adpawiednuju mahčymaść tajnicy mukaŭ Zbaŭcy razważać, šmat dzie na świecie na heta praznačany, paswiačanyja z adpawiednymi stacyjami miascy, jakija zawucca Kalwaryjaj. U nas hetkaja Kalwaryja znachodzicca pad Wilniaj.

U hetu Wilenskuju Kalwaryju — ad časaŭ jaje załažeńnia, ad 1663 h. — išli i iduć kataliki našaha kraju, časta ŭ wialikich pracesijach i pielihrymkach, kab tam, praz kolki hadzin abchodziačy stacyi, prypaminajučyja hałoŭnyja zdareńni muki Chrystusa, razwažać ich i malicca. Išli i iduć u Kalwaryju časta wialikimi hramadami, pierawažna z parafijalnymi pielihrymkami, i kataliki biełarusy. Adnak naležnamu ich karystańniu z Kalwaryi staić na pieraškodzie niawiedańnie naležnaje polskaj mowy, u jakoj da ich tam pramaŭlajuć i ŭ jakoj jany mohuć mieć knižki. Z hetaj pryčyny biełarusy kataliki jak-ža mnoha časta marnujuć u Kalwaryi Božych łaskaŭ, naležna z ich nie skarystaŭšy!

Prad kaściołam u Kalwaryi.

Z hetaj pryčyny, jak tolki pačałosia adradžeńnie biełaruskaha narodu, biełarusy kataliki zaŭsiody dumali ab tym, kab dla lepšaha zrazumieńnia św. našaj Wiery ŭ žyćci kaścielnym ahułam, a takža i ŭ kalwaryjskich pielihrymkach karystacca rodnaj mowaj našaha narodu, mowaj biełaruskaj. Dumka arhanizawać biełaruskuju katalickuju pielihrymku ŭ Kalwaryju paŭstała hadoŭ tamu dziesiatak. Pachodzić jana ad ks. W. Hadleŭskaha, jaki tady byu probarščam u Žodziškach i jaki, jak wiedama, z wialikaj karyściaj dla katalickaha žyćcia narodu, šyroka karystaŭsia biełaruskaj mowaj. Worahi adnak našaha narodu nia spali i namier adbyćcia biełaruskaj pielihrymki ŭ Kalwaryju tady nia ŭdaŭsia. Widać tak było sudžana.

Urešcie sprawa biełaruskaj pielihrymki ŭ Kalwaryju naśpieła nastolki, što ŭžo jaje treba i možna było wykanać. Biełaruski Kaścielny Kamitet u Wilni, razwažyŭšy damahańni biełarusaŭ katalikoŭ i ŭwažajučy sprawu hetu sapraŭdy daśpiełaj, pastanawiŭ arhanizawać pieršuju biełaruskuju pielihrymku ŭ Kalwaryju na dzień 2.VI siol. h. Ab hetym pawiadamiŭ jon praz biełaruskija časapisy i parupiŭsia ab wydańni knižycy (Uspamin z Kalwaryi), u jakoj pieraličany stacyi Kalwaryi, a takža źmieščany cely rad patrebnych pry abchodzie Kalwaryi malitwaŭ i nabožnych pieśniaŭ.

Nastaŭ dzień 2.VI. U Wilniu prybyła całkom pakaznaja hramadka biełarusaŭ katalikoŭ

z roznych — nawat z dalokich — staronak našaha kraju: z Lachawič (Baranawicki paw. 210 klm. ad Wilni!), z Žodzišak (Wialejski paw.), z Kluščan i z pad Świra (Świancianski paw.), z Tabaryšak i Kieny (z pad Wilni), z pad Baradzienič (Brasłaŭskaha paw.) a takža z Ašmianščyny i z inšych staron. Usich pielihrymaŭ, razam z Wilenskimi biełarusami katalikami, sabrałasia čaławiek da 300.

A hadz. 8 ranicy pielihrymka sabrałasia ŭ kaściele św. Mikałaja. Wysłuchaŭšy św. Imšy i pramowy Ks. Ad. Stankiewiča, a h. 9 pad kiraŭnictwam taho-ž ksiandza pielihrymy strojnaj pracesijaj, z kryžam na pieradzie, z nabožnaj pieśniaj na wusnach, wyrušyli ŭ Kalwaryju.

U Kalwaryi da pielihrymki dałučyŭsia Ks. W. Hadleŭski, jaki i pawioŭ dalej pielihrymku ŭžo pa kalwaryjskich stacyjach. Dastojny prawadnik badaj pry kožnaj stacyi pramaŭlaŭ, u pryhožych i čułych słowach wyjaśniajučy źmiest i značeńnie tajnicaŭ muk Chrystowych.

Była wietranaja soniečnaja pahoda. Pielihrymy pawažnyja, zadumiennyja, razmolenyja. Nastroj wysoki, nabožny, uračysty. Źwinić biełaruskaja relihijnaja pieśnia pa šyrokim światym bary, a jej tajomnym swaim homanam, to nabožnym šeptam, to šumam utorać stromkija sosny.

Urešcie daroha kryža kančajecca. Da pracesii dałučajecca jašče Ks. St. Hlakoŭski. Pielihrymka ŭžo ŭ kalwaryjskim kaściele, dzie adbywajecca bahasławienstwa Najświaciejšym Sakramentam, a na zakančeńnie ŭ tym-ža kaściele hučna razlahajucca biełaruskija relihijnyja hymny: „O Boža Spasie naš“ i „Boža, što kališ narody“...

Pielihrymy adświežanyja na dušy, radasnyja i ščaśliwyja pakidajuć Kalwaryju. Nadoŭha? Da budučaha hodu, niekatoryja kažuć, što da tej-ža niadzieli ŭ aktawie Ŭšeścia. Daj Boža, dačakacca ščaśliwaj tej hadziny!...

Budź apiekaj nam.

Budź apiekaj nam, budź apiekaj nam,
Maci, budź apiekaj nam!
Paškaduj u našych žalach,
Pamažy ŭ žyćciowych chwalach,
Nawučy iubić ŭ ciarpieńniach
I u roznych złych zdareńniach.
Budź apiekaj i h. d.

Wina našaja, adnača,
Što narod uściaž tut płača,
Duša poŭnaja jość sumu
Pad ciažaram kryŭdaŭ, hłumu.
Budź apiekaj i h. d.

My imia Twajo, o Maci,
Budziem wiečna spaminaci,
Budziem klikać i prasici
Twaju sławu hałasici.
Budź apiekaj i h. d.

U bahaćci, u biadnocie,
U wiasielli, u kłapocie,
U časinach złoj nahody —
Budziem čeść dawać zaŭsiody.
Budź apiekaj i h. d.

Pojdziem my darohaj kryža,
Bo jon nas da Boha zbliža;
Kryž nas siańnia ŭžo nia straša,
Bo ŭ kryžy nadzieja naša.
Budź apiekaj nam, budź apiekaj
nam, Maci, budź apiekaj nam.

K.

Ks. praf. dr. J. Tarasewič. 6)

Biełarusy ŭ światle praŭdy.

* * *

Čaławieku najbolš jość dana ad Boha, dyk ad jaho najbolej wymahajecca.

Inšyja istoty, budučy zhodnaściami z idejaju ŭ Božym rozumie, astajucca niaźmiennymi praŭdami — realnaściami fizyčnymi tej idei ŭ samych sabie, kali nie ŭ adzinkach ,dyk u parodzie swajej.

Ad čaławieka-ž, abličča Božaha, wymahajecca, kab byŭ uslo bolš,i dy bolš tym abliččam. Da takoj daskanalnaści jon byŭ praznačany adwiakoŭ wiečnych Božym uzoram i škirawany Kryžom Zbaŭleńnia.

U čaławieka świet widomy i čućciowy ŭstupaječ u spałuku sa świetam duchowym; dziela hetaha na‘t mataryjalnaja čaścina jahonaj istoty— jaho cieła — nabiraje niejkaha aduchaŭleńnia: u ludzkich wočach, napryklad, widać zusim štości inšaje ad taho, što my spatykajem u wočach źwiera, choć čaławiek časami bywaječ horšy ad hetaha apošniaha.

Bačym heta z taho, što pry pomačy swaich pačućciaŭ čaławiek zdabywaječ sabie idei, z jakich tworyć idealy. Dyk z wačej čaławieka świecić rozum, a z rozumu luboŭ da pryhožaści, da idealaŭ; nohi jaho imknucca k tym idealam, ruki ich uchwacić žadajuć, a wušy čujuć piajańnie hymnu ab ich.

U źwiaroŭ ža hetaha niama, bo ŭ ich rozumu niama.

Čym wyšej padymajemsia pa drabinach istotaŭ,tym bolš daskanalnaściaŭ u ich znachodzim.

Čaławiek jość na samym wiarchu henych drabin. Dyk my jaho i nazywajem wiaršynaj daskanalnaściaŭ.

Pryčynaj tych daskanalnaściaŭ usich čaławieka jość duchowaja čaścina jahonaj istoty: jahony rozum z wolnaj wolaj.

na II niadzielu pa Siomusie (u aktawie Božaha Cieła).

I.

Darahija, nia dziwieciesia, kali was nienawidzić świet. Wiedajem, što my pieraniesieny z śmierci da žyćcia, bo my lubim bratoŭ. Chto nia lubić — astajecca ŭ śmierci. Kožny, chto nienawidzić brata swajho — jość zabojca. A wiedajecie, što kožny zabojca nia maje žyćcia wiečnaha ŭ sabie trywajučaha. U tym paznali my miłaść Boha, što jon dušu swaju za nas addaŭ. I my pawinny addawać dušy za bratoŭ. Kali-b chto mieŭ bahaćcie hetaha świetu i widzieŭ-by brata swajho ŭ niastačy i zamknuŭ by nutro swajo prad im — jak-ža ŭ im prabywaje luboŭ Boha? Synočki maje, nia lubiemo słowam, ani jazykom, ale čynam i praŭdaju.

(1 Jan, 3,13—18).

II.

U heny čas skazaŭ Jezus faryzejam hetkuju prypowieść: adzin čaławiek sprawiŭ wialikuju wiačeru i zaprasiŭ mnohich. I pasłaŭ słuhu swajho pierad samaj wiačeraj skazać zaprošanym, kab pryšli, bo ŭžo ŭsio hatowa. I pačali ŭsie razam adkazwacca. Adzin skazaŭ jamu: ja kupiŭ sialibu i mušu pajści pahladzieć jaje: prašu ciabie, miej dla mianie wybačeńnie. A druhi skazaŭ: ja kupiŭ piać par wałoŭ i jdu prabawać ich: prašu ciabie, miej dla mianie wybačeńnie. Jašče inšy skazaŭ: Ja ažaniŭsia i dziela hetaha nie mahu pryjści. Słuha wiarnuŭšysia, pierakazaŭ heta swajmu haspadaru. Tady haspadar razhniewaŭsia i skazaŭ słuzie swajmu: wyjdzi skora na wulicy i wułki miesta i prywiadzi s'udy ŭbohich i kalekich, i ślapych, i kulhawych. I skazaŭ słuha: panie, stałasia, jak ty skazaŭ, ale jašče jość miejsca. Skazaŭ haspadar słuzie: wyjdzi na darohi i ściežki i prymuś pryjści, kab dom moj byŭ poŭny. Bo kažu wam, što nichto z tych asob, jakija byli prošany, nie pakaštuje majej wiačery.

(Łuk. 14,16—24).

III.

Heny čaławiek, što zaprašaje na wiačeru — heta Chrystus, jaki zaprašaje nas da relihijnaha žyćcia, da žyćcia nadpryrodnaha pawodle Jaho światoj praŭdy. A ludzi admaŭlajucca ad henych zaprosinaŭ, admaŭlajucca z roznych pryčyn žyćciowych. Tymčašam hetak pastupać my nie pawinny, bo być zimnymi da relihii i abyjak da jeje adnosicca my nia majem prawa.

Inšyja istoty, budučy zusim mataryjalnymi, nia mohuć uźniacca panad materyju i pryłučyć da siabie jakuju inšuju daskanalnaść.

Čaławiek-ža mahutnaściaj swajho ducha adrywajecca ad materyi, uznosicca panad materyju ŭ toj świet, hdzie daskanalnaściam niama miežaŭ i hdzie jaho rozum moža źbirać daskanalnaści — idei — ŭsiaho świetu, łučycca z Twarcom daskanalnaściaŭ i žyć Jahonym Dabrom.

A imknucca da Twarca i wiaści da jaho świet — čaławiek byŭ stworany. Dziela hetaha jość u ludzkoj pryrodzie prawa, jakoje nas hryzie hołasam sumleńnia, kali my praz zło, praz hrech adwiartajemsia ŭ praciŭny bok ad Boha i addajomsia istotam stworanym, jak by jany byli našym boham.

Imknucca da Twarca i wieści da jaho świet čaławiek byŭ škirawany Światym Kryžom Chrysta.

U imknieńni da Boha i ŭ łučnaści z Boham miery, hranic niama, bo Boh jość istotaj biazmiežnaj.

Čym ściślej łučymsia z Im praz wieru światuju i praz światuju łasku Božuju i čym natužniej imkniomsia da jaho, dyk daskanalšymi robimsia ŭ świecie duchowym i nadpryrodnym. Zusim adnak daskanalnymi być nia možam, bo Boh, jak pradmiet našych imknieńniaŭ, jość biazmiežnym u swaich daskanalnaściach.

Dyk i našym abawiazkam jość stawacca štoraz bolš daskanalnymi.

Jak každy čaławiek, tak i cely narod padlažać henamu abawiazku; dy najpierš narod, bo-ž u narodzie adzinki ludzkija rodziacca, rastuć, hadujucca, pierajmajuć sposaby dziejańniaŭ jahonych. Kali narod jość sapsuty, dyk dzieci, nawiet z dobrych, cnatliwych siemjaŭ, nabirajuć jahonaha duchu i taksama sapsujucca, a paśla sami budawać stanuć sapsutyja siemji.

Adnym słowam, zbuduj zdarowuju narodnuju siamju, dyk budzieš mieć zdarowych, cnatliwych hramadzian, jakija daduć tabie zdarowych, cnatliwych dzieciej.

I na biełaruskim narodzie lažyć abawiazak stawacca ŭsio bolej, dy bolej daskanalnym, usio

— Nie pazwalaje nam na heta Chrystus, katory kaža: „Chto nia ŭwieryć, budzie asudžany", a kaža jon heta da ŭsich ludziej biaz nijakaha wyniatku, na ŭsie časy, da ŭsiaho świetu.

Hawora Chrystus tak-ža, što takich, jakija nia jość ani haračyja, ani zimnyja, ale letnija, heta znača: aby jak adnosiacca da wiery św., — pačnie wykidać z wusnaŭ swaich, jak niešta niezdarowaje i niahodnaje.

Urešcie tych, što nie biaruć da serca sprawy św. Wiery, Zbaŭca nas praścierahaje: „Chto nie sa mnoj, toj prociŭ mianie".

— Uchilacca ad Božych zaprosinaŭ da św. Wiery, nie spaŭniać relihijnych abawiazkaŭ — nie pazwalaje nam tak-ža i naš rozum. Toj čaławiek, jaki na sprawy relihii machaje rukoj, wykazwaje, što jon duža nierazumny, kali nia pomnić ab sprawach najważniejšych i najpryhažejšych.

Taki čaławiek heta tak-ža wialiki prad Boham niaŭdziačnik. Boh jaho zaprašaje da siabie roznymi sposabami: i praz rozum i praz dobryja natchnieńni i praz swaju Božuju nawuku i praz łasku, a čaławiek ad hetaha ŭsiaho adwaročwajecca.

Taki ŭrešcie čaławiek naražaje siabie na niebiaśpieku wiečnaj utraty Boha i ščaścia, bo ci-ž jon susim peŭny, što žyćcio jaho skončycca z jaho śmierciaj?

— Urešcie adniekwacca ad žyćcia relihijnaha i spraŭ św. Wiery nia brać da serca nie pazwalajuć nam tyja, što niekali hetaksama pastupali, a paśla nawiarnulisia da Boha i jaho zakliku pasłuchali. Jany ŭsie paŭtarajuć za św. Aŭhustynam: „Zapozna Ciabie, Hospadzie, paznaŭ ja". Jany ŭsie paśla doŭhich razwažańniaŭ i sumniwaŭ, zhaładałyja z niawymoŭna wialikaj radaściaj zasiadajuć za stoł na Božaj wiačery, zaprašajučy tudy i inšych. A byli heta ludzi časta wialikaj nawuki i niazwyčajnaj cnoty.

Dyk nie admaŭlajemsia ad zaprosinaŭ Božych na jaho światuju wiačeru, nie zabywajmosia ab abawiazkach św. Wiery našaj, achwotna zasiadajmo za Božym stałom, dzie ŭsiaho ŭdowal, dzie žyćcio, dzie praŭda, dzie dačasnaje i wiečnaje ščaście naša.

Ks. Ad. St.

Światy Piotr — Apostał.

„Woś my pakinuli ŭsio i pajšli za Taboju, što-ž budzie nam?" Hetak ščyra, atkryta pytaje Jezusa wučań Jahony Piotr.

A Jezus jamu na toje: Sapraŭdy kažu wam, što kožny, chto pakinie dom, ci bratoŭ, ci siostraŭ, ci baćku, ci matku, ci žonku, ci dziaciej, ci ziamlu dziela imieńnia Majho, atrymaje ŭ sto razoŭ bolš i asiahnie žyćcio wiečnaje.

Znajučy naahuł nastroi žydoŭskija adnosna Mesyjaša, katoraha žydy pradstaŭlali sabie, jak narodnaha dziejača, što wiernie swabodu palityčnuju i wysoka ŭźniasie imia žydoŭskaje ŭ świecie, lohka zrazumieć možna Piatra słowy ŭ značeńni dawoli pryziemnym. Jak kaliś maci 2-ch apostałaŭ prasiła Chrysta, kab dazwolenym było jejnym synom zaniać wydatnaje miesca ŭ nowym waładarstwie mesyjanskim, katoraha ŭsie čakali, hetak čas doŭhi pakuta-

---

bolej, dy bolej zhodnym z swaim Uzoram u Božym rozumie, bo ad hetaj daskanalnaści zaležyć daskanalnaść kožnaj biełaruskaj adzinki, jejnaja zhodnaść z Božym uzoram.

Pawodle planaŭ Božaj Pradbačnaści Biełaruski narod zaniaŭ i zasialiŭ peŭnuju čaść ziamielnaha prastoru, dzie ŭ praciahu wiakoŭ wyrabiłasia jaho asobnaja psycholohija, utwaryłasia i ad inšych mowaŭ adroźniłasia jahonaja biełaruskaja mowa.

A biełaruskaja mowa i biełaruskaja psycholohija na biełaruskaj ziamli — heta pieršyja warunki wypaŭnieńnia Božaha zahadu dla nas, kab my stalisia zhodnymi z našym u Božym światym rozumie ŭzoram.

Biełaruskaja ziamielka, naša narodnaja maci, dajeć nam toje, biez čaho my isnawać nie mahli-b: dajeć nam chleb štodzienny.

Biełaruskaja ziamielka, naša darahaja maci, jość pieršym warunkam, dy wypaŭnieńniem Božaha zahadu: raścicie i razmnažajciesia.

Dyk dla nas biełarusaŭ ziamielka heta — świataja. I joj Boh daŭ miesca ŭ swaim Božym rozumie: jana tamaka krasujecca ŭ wa ŭsiej swajej krasie, sławie, uwa ŭsiej mahutnaści žyćcia. Stul jana da nas pramaŭlaje: „Dzieci maje, hlańcie, jakaja ja! A wy mianie čurajeciesia, wy mianie wyrakajeciesia!"

Biełaruskaja psycholohija heta ŭnutrannaje dziejańnie biełaruskaj dušy, utworanaje ŭ praciahu wiakoŭ, u peŭnych abstawinach žyćcia.

Biełaruskaja mowa — heta sposab wyjaŭleńnia našaj psycholohii, dziejańniaŭ i pieražywańniaŭ našaj dušy.

Mowa naša — heta wialiki dar nam ad našaj maci Biełarusi, a praz jaje ad samoha Boha.

Dar hety pieradajecca nam baćkami našymi, iak najdaražejšy skarb. Zhubić skarb heny— značyć źniščyć čascinu našaj biełaruskaj istoty, čašć zhodnaści z rozumam Božym: słowam, nadarwać, źniščyć praŭdu.

Aśmiajać swaju rodnuju mowu — značyć toje, što aśmiajać swaju rodnuju matku, swaju Baćkaŭščynu, samoha siabie, dy Božy rozum. Robiać heta tolki ludzi biascharaktarnyja, abo ŭ šał upaŭšyja, u ciemry zabłudziŭšyja...

wała taja-ž dumka ŭ nieaśviečanych jašče hałowach i ŭsich druhich wučniaŭ Chrystowych. Da Mesyjaša i jahonaj sprawy padychodziać jany ŭściaž jašče jak ludzi ŭzhadawanyja ŭ pahladach ciesna narodnych, a znača šukajučy bolš siabie, swajho dačasnaha, pryrodnaha, ziemskaha, jak Boha i sprawy sužyćcia z Im viečnaha. Chrystus ich nawučaje, hawora im adno, jany-ž razumiejuć druhoje. Chrystus atkrywaje im świet łaski, świet nadpryrodny, uwodzić ich u sužyćcio z Boham, jany-ž naadwarot, trymajucca ŭporysta swajho ludzkoha samalubstwa. Što budzie nam — pytajuć.

Kab razahnać tyja tumany hustyja, što zasłaniali darohu ŭ žyćcio viečnaje, Chrystus swaim wučniam pajšoŭšym za Im staŭlaje sprawu adračeńnia štoraz bolš jasna i rašuča. „Kali chto choča — jon kaža — iści za mnoju, niachaj adračecca ad siabie samoha i woźmie kryž swoj i śleduje za mnoju. Bo adračydziecca Chrystu zakinuć jamu „čaławiečaje“ hetak, jak zakidaŭ i hramadam: „Šukajecie mianie nie zatym, što widzieli cudy, ale zatym, što jeli chleb i najelisia. Starajciesia — dalej kaža — zdabyć nia toj chleb, što hinie, ale toj, katory trywaje na žyćcio viečnaje!“

Praŭda, apostały padčas dawoli nawat blizka padychodziać da asoby Chrysta, wykazywajuć nie adnu dumku zusim sprawiadliwa, nazywajučy jaho Mesyjašam i Synam Božym, adnak pierarwać hranicy „čaławiečaha“ jašče całkom nia mohuć. Jany padychodziać da Jaho, ale ŭ hetym zbližeńni jašče stolki jość adchiłaŭ, niedaskanalnaściaŭ, stolki jašče imienna „čaławiečaha“! „Panie, adazwaŭsia Piotr bačučy Jezusa stupajučaha pa mory, kali heta Ty, dyk zahadaj mnie pryjści da Ciabie pa wadzie!“ Zdajecca, jakaja wiera! A faktyčna słabaja, bo skora spałochaŭsia i pačaŭ tanuć. A Jezus jamu: Maławierny, čaho ty ŭsumniŭsia?

Čaść biełaruskich pielihrymaŭ paśla abchodu stacyjaŭ u Kalwaryi.

sia ad majemaści swajej jašče nia tak ciažka, hetak i pahanskija filozafy často rabili dziela roznych wydumkaŭ i metaŭ, ale pazbycca siabie samoha – heta sapraŭdy reč šmat važniejšaja i bolš balučaja, heta ŭžo śmierć sabie samomu, śmierć, ale adnačasna i toje, što imienna złučaje čaławieka z Boham, dajučy poŭnuju mahčymaść łascy Božaj raźwić u dušy ludzkoj žyćcio światoje, nadpryrodnaje.

Nialohka było apostałam zrazumieć henyja słowy Chrysta. Čytajem, što kali Jezus pačaŭ atkrywać wučniam swaim, što Jon musić iści ŭ Jeruzalim, šmat pieraciarpieć i być urešcie zabitym, adwioŭšy ŭziaŭ jaho Piotr na staranu i staŭ karyć: „Paškaduj, kaža, siabie, Panie, niachaj nia staniecca hetaha z Taboju!“ A tady Chrystus jamu: „Adyjdzi ad mianie, šatan! Ty mnie spakusa, bo dumaješ nie ab tym, što Božaje, ale što čaławiečaje“.

Kali-ž urešcie stanie Piotr dumać „što Božaje“? Jašče nia skora. Jašče niaraz pry-

Najbolš jarka akazałasia niemač „čaławiečaja“ ŭ Piatra tady, kali jon wyraksia Chrysta na dwaryšču ŭ Kaifaša. Niadaŭna kazaŭ: Panie, ja hatoŭ z Taboju iści ŭ turmu i na śmierć. Ja žyćcio swajo addam za Ciabie. Ale Jezus jamu nia wieryć, a nia wieryć tamu, bo jašče dumaje Piotr uściaž „pa čaławiečamu“. Niama bo tam u jaho ani hłybokaj wiery, ani poŭnaj biazmiežnaj addanaści dušy, a apora „čaławiečaha“ ŭsiudy ŭ ludziach niapeŭnaja, ličyć na jaje sprawa Božaja nia moža. „Sapraŭdy, sapraŭdy kažu tabie, što siańnia, hetaj-ža nočy, pierš čym piewień dwa razy zapiaje, ty mianie trejčy adračešsia“. I chacia wostra zapiarečyŭ Piotr słowam henym, adnak wiedajem, čym usio skončyłasia. Zawieryŭ sabie, „dumaŭ pa-čaławiečamu“—woś-ža ŭ kancy horka i zapłakaŭ.

Nastupiła tady ŭ dušy Piatra wialikaja pieramiena, kali jon staŭ dumać i žyć „pa-Božamu“, a adkinuŭ susim ad siabie „čaławie-

čaje". Dakanać-ža hetaj pieramieny mahła tolki adna łaska, luboŭ Božaja. Zahareŭšysia henym ahniom światym, serca Piatra kinułasia ŭ biazdonny akiejan dabraty Božaj. Ciapier bajacca jamu ŭžo bolš niama čaho. „Ja daroha, praŭda, žyćcio, chto chodzić za mnoju, nia błudzić" uwiaraje Chrystus. Ciapier užo śmieła Piotr skazać moža: kab mnie pryšłosia i ŭmierci z Taboju, to ja ad Ciabie nie adrakusia.

Luboŭ heta nadpryrodnaja enerhija, poŭnaja mahutnaj siły, katoraja tworyć u nas žyćcio nowaje, boskaje.

„Symonie, synie Jana, pytaje Piatra Jezus, ci lubiš mianie?.. Tak, Panie, Ty wiedaješ, što ja lublu Ciabie". Ščaśliwy Apostał, imia twajo adhetul zapisana ŭ niebie. Addychajučy luboŭju Božaju, Ty žywieš užo światašciu i biaśpiečna imknieššia ŭ wiečnuju radaść.

Pobač hetaje sprawy, sprawy asabistaj światašci Piatra, jak caławieka, wyjaŭlajecca ŭ žyćci Apostała jašče i druhi wažny punkt takža ciesna źwiazany z jaho asobaj — heta jaho wydatnaje praŭnaje stanowišča ŭ Kaściele Chrystowym. Piotr maje być z woli Chrysta, jak zastupnik Jaho i wikary, najwyšejšym pastyram usich wierujučych. Z hetaj metaj daje jamu Chrystus nowaje imia — Piotr (što značyć kamień-skała) i abiacaje na tym stanowiščy najwyšejšaha pastyra ničym nieparušanuju stojkaść. — „Ja tabie kažu, što ty jošć Piotr (skała) i na hetaj skale zbuduju Kaścioł moj i siły piekła nie pieramohuć jaho".

Piotr, jak zastupnik „Dobraha Pastyra" pieraniać musiŭ ad Jaho nia tolki prawy, ale i luboŭ da swaich awiečak. Zatym Chrystus uručajučy jamu „klučy wieładarstwa Božaha" i kaža: „Symonie, ci lubiš mianie?... Pasi awiečki maje". Luboŭ henaja ŭžo nie razłučyć jaho z awiečkami anikoli, u ich abaronie jon, jak dobry pastyr, addaść i žyćcio swajo.

Paśla ŭšeścia Chrysta ŭ nieba apostały stali radzić, chto kudy pojdzie nawaračywać, klikać narody da nowaj wiery. Światomu Piatru prypadaje pawodle jaho pawahi najwažniejšy horad u tahdyšnim świecie — Rym.

Być biskupam Rymskim u tych abstawinach značyła achwiarawacca na śmierć. Źwiazanamu Piatru ŭspomnilisia słowy jaho Wučyciela: „Sapraŭdy, sapraŭdy kažu tabie, kali ty byŭ maładziejšy, ty sam padpirazwaŭsia i išoŭ, kudy chacieŭ, ale kali pastareješ, to padymieš ruki twaje, a inšy ciabie padpiraža i pawiadzie, kudy ty nia chočaš. Tam, dzie siańnia staić słaŭnaja bazylika św. Piatra, pobač kataraj ciapier žywie Papież, tam byŭ ukryžawany najwyšejšy pastyr Kaścioła, kniaź apostałaŭ — Symon Piotr

Pamior Piotr, ale prawy pastyra astalisia ŭ kaściele i buduć u im pakul świet świetam. Pieraniaŭ ich nastupnik Piatra i ich-ža pierajmaje ŭściaž kožny biskup Rymski. U kožnym takim čynam Papiežy bačym Pieršaha Apostała, a składajučy pasłuchmianaść swaju ciapierašniamu pastyru, hetym my padtrymliwajem duchowuju žywuju łučnaść z samym Piatrom — pieršym Papiežam.

Praŭda, asabista jon zamoŭk na ziamli, ad imia jaho druhija haworać, ale ŭ niebie ŭsio-ž nie pierastaje być našym zastupnikam prad Boham. U časoch asłableńnia, zaniepadu wiery jak-ža dobra ŭsim pomnić nam treba ab tym, katoramu Chrystus kazaŭ: „Symonie, Symonie, woś djabał damahaŭsia, kab prasiejać was jak pšanicu, ale ja prasiŭ za ciabie, kab nie asłabieła wiera twaja, a ty niekali nawiarnuŭšysia, uzmacniaj bratoŭ twaich".

Dr. J. R.

Na Božaje Cieła

Wiedama ŭsim, što biełarus zaŭsiody šukaje Boha.

Projdzie wiasna, aprawicca biełarus z rabotami na poli, tady biarecca światkawać Božaje Cieła.

Pa kaściołach na Božaje Cieła až praz wosiem dzion rana i wiečar iduć nabaženstwy. Adbywajucca ŭračystyja pracesii z Najświaciejšym Sakramantam. A biełarusy bywać na henych nabaženstwach siłaŭ swaich nie žalejuć. Jany molacca doŭha i nabožna, a biełaruskija dzietki strojna prybranyja ŭ pracesyi Bohu pasypajuć kwietki.

Pryhladziecca tolki treba z boku na biełarusaŭ, što la kaścioła toŭpiacca, čakajučy nabaženstwaŭ u dni Božaha Cieła, a pa ich minach užo paznać možna, jak wialikaja ŭ ich luboŭ da Boha, da Najświaciejšaha Sakramentu, da Kaścioła i da ŭsich ceremonijaŭ kaścielnych.

Kali biełarusy z nabaženstwaŭ wiartajucca da chaty, jany mała haworać. Jany pieraniesieny ŭ druhi świet, bo čujuć blizka siabie Boha! Da chaty jany iduć šybka, poŭnyja radasnaj achwoty da žyćcia i dobrych pastanoŭ na budučyniu.

Biełarus žywie Božym Ciełam usio žyćcio swajo! Jon kožnuju niadzielu i świata ŭ kaścioł chodzie. Pryhladajecca tam światoj Imšy. Jak na aŭtary kansekracyja, tady biełarus hłyboka padaje na kaleni. Nie adzin raz praz hod zbližajecca biełarus da stała Eŭcharystyčnaha i prymaje Cieła i Kroŭ Chrystowu.

Dušu caławieka, jak i cieła, treba karmić, bo jana tak ža patrabuje siłaŭ. Kormam dla dušy jošć Sam Boh ukryty pad widam chleba i wina ŭ Najświaciejšym Sakramencie.

Duša caławieka rodzicca i duša caławieka kormicca. Na światym chroście šaławiek rodzicca, a światoj Komunijaj caławiek kormiecca. U światoj Komunii istota Boha łučycca z istotaj caławieka, a tady Boh caławieku adpuščaja hrachi — dajeć jamu światašć i zbaŭleńnie.

Naprawy rodu ludzkoha dakanaŭ Chrystos praz muki i śmierć na kryžy. Tam na kryžy pry śmierci ciakła kroŭ našaha Zbaŭcy, addzialajučysia ad jahonaha światoha Cieła. I siońnia na aŭtary našym my tak ža bačym asobna Cieła Chrystowa i asobna Kroŭ Chrystowu. I sam Chrystus nas wuča ab hetym: „Cieła Majo praŭ-

D. Aniśko. 5)

Da biełaruskaha narodu.

V.

U swajej niadoli maješ Ty, Narodzie Biełaruski, tuju paciechu, što Ty naležyš da wyznaŭcaŭ Jezusa Chrysta!

„Bahasłaŭlony narod, katoraha Panam Boh jahony" (Ps. 32).

A naležačy da wyznaŭcaŭ Jezusa Chrysta, treba Tabie, Narodzie Biełaruski, ščyra i achwotna wypaŭniać Jaho światoje Prawa, Jaho Zakon, katory słušna nazywajecca Zakonam miłaści!

Kožny z nas sprahnieny ščaścia, a sakret hetaha ščaścia ŭłaśnie kryjecca ŭ miłaści. Tak! U miłaści ščaście kožnaha z nas paapryč, u miłaści ščaście celaha čaławiectwa, u miłaści ščaście i ŭsiaho našaha biełaruskaha narodu.

A chto-ž najlepiej wučyć nas hetaj miłaści, jak nia Zbaŭca świetu Jezus Chrystus?

Skarb swaje Božaje nawuki Chrystus złažyŭ u swaim światym Kaściele, katory nazywajecca katalicki. Słowa „katalicki" aznačaje paŭsiudny, ci inačaj skazać — ahulny, dla ŭsich narodaŭ i ŭsich časaŭ.

Kaścioł katalicki — heta wialikaje dabradziejstwa dla ŭsiaho čaławiečaha rodu: jon, jak taja rodnaja maci, ściεraže ad usiakaha zła i kožnaha z nas paapryč i ŭsich naahuł, usich, katoryja nie ŭciakajuć z pad apieki hetaj dobraj matki — Kaścioła.

Kaścioł katalicki — heta Boskaja arhanizacyja, naležać da katoraj ŭ swaim ułasnym intaresie pawinien kožny čaławiek.

Kaścioł katalicki naš Zbaŭca Jezus Chrystus załažyŭ na mocnym fundamancie — na nieparušnaj Piatrowaj skale i hety Kaścioł budzie trywać patul, pakul budzie isnawać rod čaławiečy na ziamli.

Naš narod biełaruski, na žal, nia ŭwieś naležyć da Kaścioła praŭdziwaha; bolšaja jaho čaść žywie ŭ adščapienstwie.

Zaklikaju tady Was, braty prawasłaŭnyja, da spałučeńnia z Kaściołam Katalickim, dzie kožny čaławiek moža znajści, jak mahčymaje ščaście dačasnaje, tak i zbaŭleńnie wiečnaje!

Zaklikaju Was da jednaści z Kaściołam, ad katoraha pradziedy našy ŭžo dwa razy masowa byli adrywany!

Pieršy raz tady, kali prawasłaŭje tolki paŭstało; pačatak chryścijanstwa ŭ našym kraju siahaje časaŭ, kali jašče prawasłaŭja nia było saŭsim. Byli sekty, byli adščapienstwy, ale prawasłaŭja jašče nia było; našy pradziedy tady ŭžo byli chryścijanami i naležyli da Katalickaha Kaścioła, choć nia ŭsie, bo jašče mnohija byli pahancami, ale katoryja ŭžo pryniali świałło nawuki Chrystowaj, to byli katalikami. Tolki paźniej, kali Uschod adščapiŭsia ad Rymu, ad hetaj Piatrowaj skały, h. zn. kali prawasłaŭje paŭstała, tady i pradziedy siańniešnich Biełarusaŭ byli ŭciahnieny ŭ adščapienstwa.

Značyć, pradziedy ciapierašnich Biełarusaŭ ŭpierad byli katalikami, jak prawasłaŭnymi. Jany byli katalikami ŭschodnia sławianskaha abradu.

Treba wiedać, što ŭ Katalickim Kaściele jość nia tolki adzin abrad łacinski, ale jašče ŭ Kaściele jość i niekalki druhich abradaŭ, tolki da łacinskaha abradu naležyć najbolšy lik katalikoŭ. Wiera adna, a abradaŭ niekalki i kožny z ich dobry, u tym liku i abrad uschodnia-sławianski.

U 1596 h. Bieraściejskaj Unijaj prawasłaŭnyja Biełarusy, chacia praŭda nia ŭsie, pryłučylisia iznoŭ da Katalickaha Kaścioła. Jany zachawali swoj ŭschodnia sławianski abrad i ich nazywali ŭnijatami.

Druhi raz masowaje adarwańnie Biełarusaŭ ad Kaścioła stałasia ŭ 1839 h., kali ŭnijnty siłaju byli pryłučany da prawasłaŭja, a chto z ich

---

dziwaja jość ježa, a Kroŭ Maja praŭdziwy jość napoj". Moc Božaja ŭ światoj Imšy pieramianiaje chleb u Cieła Chrystowa, a wino ŭ Kroŭ Chrystowu. Kali ŭ światoj Imšy prychodzie čas konsekracyi, tady ŭ swaje ruki biare ksiondz hostyju i nad jej pramaŭlaje słowy: „Heta jość Cieła majo". Na hetyja słowy natura chleba pieratwarajecca ŭ naturu Cieła Chrystowaha. Wid chleba astajecca toj samy, ale natura chleba pieramianiłasia ŭ naturu Cieła Božaha. Ksiondz dalej u swaje ruki biare kielich z winom i nad im hawora słowy: „Heta jość kielich Krywi majej..." A tady natura wina pieramianiajecca ŭ naturu Krywi Chrystowaj. Uznoŭ, wid wina astajecca toj samy, ale natury wina ŭžo tam niama, bo jaje zamianiła natura Krywi Jezusa.

U światoj Imšy pa kansekracyi biełarus da aŭtara padchodzie, jak pad toj Kryž na hary Kalwaryi i kapajuć tady ŭ dušu jaho henyja kapielki Chrystowaj Krywi Hetak łučycca biełarus z Boham, hetak swaju najbolšuju miłaść pakazwaje jon Bohu, a dla siabie ŭ hetym znachodzie jon najbolšaje ščaście. Biełarusy razumiejučy heta, nie adzin raz u hod iduć da światoj Komunii, ale razoŭ niekalki. Woś dziela hetaha jany tak i śpiašajucca ŭ kaścioł na nabaženstwy padčas Božaha Cieła.

Sorak hadoŭ Boh karmiŭ Izraela mannaj na pušču. Heta byŭ tady wialiki cud! Ale ciapier naša manna — heta Najświaciejšy Sakrament. 1900 hadoŭ užo minaje, jak Boh kormie ludziej hetym Sakramentam.

U Najświaciejšym Sakramencie zaŭsiody znachodziła Chryścijanstwa swaju najbolšuju siłu i najmacniejšaje aporyšča, bo žyćcio dušy chryścijanskaj apirajecca tolki na Chryście ŭ Najświaciejšym Sakramancie.

Biełaruski narodzie, i twaja ŭsia siła ŭ hetym Najświaciejšym Sakramancie. Tam twaja radaść, tam twajo ščaście!

U hetych dniach Božaha Cieła, biełaruski narodzie, idzi tudy, hdzie jość ukryty žywy Boh pad widam chleba i wina. Tam twaja siła i twajo mocnaje aporyšča. Ks. W. Š.

chacieŭ trywać u praŭdziwaj wiery katalickaj, toj ciarpieŭ prašledawańnie, a nawat i śmierć. Być katalikom uschodnia-sławianskaha abradu, ci inačaj skazać — ŭnijatam tahačasnaje rasiejskaje prawa zabaraniała.

Ciapier-ža Wy, braty prawasłaŭnyja, možacie wiarnucca da wiery ajcoŭ Wašych, za kato ruju jany kroŭ praliwali! Wy možacie iznoŭ zachawać swoj ŭschodnia-sławianski abrad. Ciapier, kab prajści ŭ Uniju, praškody niama, prynamsi tut — na terytoryi Polskaje Dziaržawy. Wiarnieciesia tady da jednaści z Kaściołam Katalickim! Niachaj budzie tak, jak choča naš Zbaŭca. A Jon choča, „kab usie byli adno" (Jan 17, 21) pad kiraŭnictwam adnaho najwyšejšaha Pastyra, Namieśnika Chrystowaha na ziamli, Papieža rymskaha. Treba Tabie, Narodzie Biełaruski, kab Ty ŭwieś paddaŭsia pad mudryja zahady Haławy chryścijanstwa, bo „dzie Piotr, tam Kaścioł!" (Św. Ambrožy). A dzie Kaścioł, tam i zbaŭleńnie wiečnaje.

Našto Wam, braty prawasłaŭnyja, spraciŭlacca tamu, što raniej ci paźniej, ale stacca musić! Usioroŭna Kaścioł Katalicki maje aharnuć usie narody, usie krai; tamu jon i nazywajecca katalicki, što aznačaje paŭsiudny, ahulny dla ŭsich.

Nawat rasiejski filozaf Sałaŭjoŭ wun što kaža:

„Brać udzieł u žyćciu Paŭsiudnaha Kaścioła ŭ raźwićci wialikaj chryścijanskaj cywilizacyi, brać u hetym udzieł pawodle swaich sił i swaich asabliwych zdolnaściaŭ, heta pawinna być adzinaj sapraŭdnaj metaj adzinym sapraŭdnym zadańniem kožnaha narodu".

Jakža-ž tady nie staracca, kab naležać da hetaha Kaścioła?

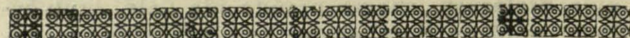
Adno z najważniejšych Twaich zadańniaŭ, Narodzie Biełaruski, heta imienna spałučeńnie Kaściołaŭ, heta Unija, heta starańnie, praca ŭ tym kirunku, kab stałasia „adna stada i adzin pastyr" (Jan X—16).

Ab hetym swaim zadańni histaryčnym Tabie, Narodzie Biełaruski, treba pomnić! Treba hatowicca da wypaŭnieńnia hetaj wialikaj roli. Treba Tabie, Narodzie Biełaruski, samomu całkom uwajści ŭ jednaść z Kaściołam Katalickim i ciahnuć za saboju ŭwieś adščepleny Ŭschod!

Zapiswajciesia ŭ siabry tawarystwa BIEŁARUSKAJE KATALICKAJE WYDAWIECTWA. Siabroŭskija składki pawodle płatnaj mahčymaści žadajučych ustupić u heta tawarystwa.

Pišecie na Staršyniu Wydawiectwa Ks. A. Stankiewiča: Wilno, ul. św. Ignacego 9 — 11-a

Z relihijna-hramadzkaha žyćcia

Indyjskaja pielihrymka ŭ św. Ajca. Niadaŭna św. Ajciec pryniaŭ indyjskuju pielihrymku, jakaja prybyła ŭ Rym na čale biskupa indusa. Pielihrymy prybyli ŭ narodnych wopratkach i pryniaśli św. Ajcu 80 padarkaŭ, jakija św. Ajciec pieradaŭ u misyjny muzej.

Nawarot pahanskaha światara. Pryniaŭ katalictwa pahanski światar u Mandžuryi, wyznawalnik Konfucyja.

Ahulna-katalicki čechasławacki zjezd adbudziecca ŭ Prazie ŭ hetym jašče miesiacy. Pry hetaj nahodzie budzie wystaŭka kaścielnaha mastactwa.

Niaŭžo swaboda relihii? Hazety pišuć, što Lawal, francuski ministr, budučy ŭ Maskwie, hawaryŭ sa Stalinam ab patrebie ŭ SSRR swabody relihii. Stalin byccam z hetym zhadziŭsia.

Čechasławacyja i Apost Stalica. Niadaŭna miž uradam Čechasławacyi i Apostalskaj Stalicaj padpisana ŭmowa ab uzajemnych adnosinach.

Pamiatnik dla św. Tamaša More prajektuje anhlijski parlament. Da hetaha prajektu achwotna dałučajucca i anhlijcy niekataliki, kab naležna ŭšanawać swajho światoha.

Najbliżejšy mižnarodny Eŭcharystyčny Kanhres adbudziecca ŭ lutym 1937 h. u Manili na Filipinskich astrawoch.

LISTY Z WIOSKI.

PATREBA BIEŁARUSKICH KNIŽAK I ČASAPISAŬ.

Świr. Užo i ŭ nas arhanizujecca Katalickaja Akcyja, katoraja składajecca z čatyroch addziełaŭ. Addziełу moładzi katalickaj — adzin mužčynski, a druhi žanocki — pieratworany z S. M. P. Ciapier Katalickaja Akcyja ŭ Świry arhanizuje treci addzieł, starejšych katalickich mužčynaŭ. Užo jość wybrany ŭrad addziełu katalickich mužčyn, katory robić padhatoŭku da hetaha. Štoniadzielu ŭ domie parafijalnym adbywajucca hutarki na hetu temu, dzie zaachwočwajuć usich katalikoŭ ustupić u Akcyju Katalickuju. U chutkim časie maje być zarhanizawany i čaćwierty addzieł katalickich žančyn.

Tutejšyja biazbožniki adstrašwajuć słabiejšych katalikoŭ ad Ak. Kat., kažučy, što heta arhanizacyja jość palityčnaj endeckaj partyjaj. My adnak ich nia słuchajem i zapiswajemsia da Katalickaj Akcyi wieručy, što jana budzie sapraŭdy katalickaj.

Pažadana było-b kab našy świedamiejšyja biełarusy kataliki ŭsie zapisalisia da Kat. Akc., a zapisaŭšysia parupilisia ab biełaru-

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ
Z dazwołu J. E. WILENSKAHA KATALICKAHA ARCYBISKUPA-MITRAPALITA
Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. 1—2.

…kija katalickija knižki i časapisy ŭ biblijateku i čytalniu, naležačuju da Kat. Akc., bo dahetul jašče ich tam niama.

Štoniadzielu i świata ŭ domie parafijalnym na stale razłožany da čytańnia ŭsie polkskija katalickija časapisy: začynajučy ad dzieńnikaŭ, a kančajučy na miesiačnikach i kwartalnikach. Praŭda, karystajuć z hetaha našy kataliki, ale jašče było b karyśniej i bolš by ŭsich paciahawała-b čytalnia, kab tam znajšlisia i biełaruskija katalickija časapisy. Kab biełaruskija katalickija časapisy nia wychodzili, dyk sprawa wyhladała-b inakš, a to-ž wychodziać: Biełaruskaje Katalickaje Wydawiectwa ŭ Wilni wydaje „Chryścijanskuju Dumku", Ajcy Jezuity ŭ Albertynie wydajuć „Da Złučeńnia". Abodwa hetyja biełaruskija katalickija miesiačniki, drukujucca z dazwołu duchoŭnaj ułady. Ab hetym my pawinny wiedać.

Siabra Kat. Akc. ŭ Świry.

HORNUCCA DA ŬNII Ŭ CHWASTACH.

Chwasty. U Biełastoku i jahonych wakolicach chwastaŭskaja ŭnija zacikaŭliwaje šyrokija słai hramadzianstwa. U katalikoŭ budzicca da jaje hłybokaje i žywoje spačućcio, niejkaja mitaja sympatyja, a prawasłaŭnych chwastaŭskaja ŭnija žmušaje nad jej hłybiej pryzadumacca i bližej acanić jaje.

Unijackija Chwasty ŭ našym kutočku jość mocnym aporyščam dla ŭsich tych, chto tak ci hetak, ale šukaje łučnaści sa Światoj Stalicaj. Mnohija chwastoŭskija parafijanie žywuć nadta daloka ad swajho pastyra i swajej carkwy. Dobra, kali niekatoryja z ich pryduć raz u hod u carkwu i wyspawiedajucca. Hdzie-ž ad Chwastaŭ toje Grajewa, abo Łapy?! A ŭ Biełastoku i za Biełastokam taksama znajducca chwastaŭskija parafijanie ŭnijaty.

Słowam, Chwasty heta sapraŭdy misyjnaja parafija. Na wyniatkawych prawoch jana isnuje. A ciapier kala nas u hetych časach sapsućcia Chwasty dla nas, jak taja zorańka jasnaja na ciomnym niebaschile.

Ale jość i chmary nad chwastaŭskaj unijaj. Tak ciomnyja chmary, što našu ŭniju jany chočuć zakryć i zamazać nawieki. A chto heta robie, dyk da raboty swajej pierad ludźmi jon nie pryznajecca. Worah unii ŭ Chwastach padziemna wiaduć swaju rabotu.

Na adzin miesiac aryštu i na dźwie tysiačy złotych kary sud zasudziŭ našaha baciušku. Świedki tak pakazali i jaho zasudzili.

Heta kara na našaha baciušku jość adnačasna i wialikim udaram pa ŭnii ŭ Chwastach.

Tolki Boh dobry i mocny na't i ŭ biadzie našaj unii pamahaje. Bačać ludzi wialikija podstupy pad našu ŭniju, a tady jany jašče bolš pačynajuć da ŭnii harnucca, zbližacca i prywykać. Ciapier unij ty našy ŭ Chwastach usiej dušoj swajej addalisia ŭnii.

Chaj tut nam budzie adzin tolki prykład jość siamja Jurčakoŭ u Chwastach. Jurčaki swajich dziaciej chryściać u ŭnijackaj carkwie, a hajuć ich u sroha ŭnijackim dusie. Jany ŭsie dobryja ŭnijaty. Spakojna žywuć u chacie i nadta ŭ wialikaj zhodzie z susiedziami. U carkwu swaju štoniadzielu chodziać i, jak unijackija parafijanie, sumlenna wypaŭniajuć swaje carkoŭnyja abawiazki. Heta siamja nadta mnoha pamahaje našaj carkwie i našamu ŭnijackamu baciušku.

Zatoje-ž i naš baciuška niadaŭna Jurčakom adpłaciŭsia nal.ežna. Pamior stary Jurčak. Wot była tady wialikaja chwilina ŭ Chwastach! Usie jak mahli, staralisia niabaščyka pachawać uračysta. Była tam usia pracesyja, usie świečki ŭ carkwie hareli. Z chaty ŭ carkwu, a z carkwy na mohiłki niabaščyka prawadziŭ baciuška. A jak strojna adpraŭlaje naš baciuška pa niabaščykach nabaženstwy! Tady na heta miła hladzieć i samomu malicca! *Chw.*

KINO-TEATR U KATALICKIM DOMIE.

Biełastok. Zajšoŭsia ja anahdaj u katalicki dom pry farnym kaściele ŭ Biełastoku. Za bilet ja zapłaciŭ załatoŭku. Na cikawyja rečy hrašej ja nie žaleju. U kinie hetym užo dwa tydni išło pradstaŭleńnie „Abarona Czenstachowy". Film hety ŭważajecca za najbolš katalicki ŭ Polščy. Nu i praŭda, było pahladzieć što! Wojska šwedaŭ, jak žywoje, kananada hrym'eła biazustanku. Muraški za skuraj chadzili, mianie strach braŭ! Z kryžom u rukach ajciec Kardecki, a pad kaniec usiaho hetaha — strojnaja pracesyja z Najświaciejšym Sakramentam.

Apračа hetaha filmu byli tam inšyja, karaciejšyja i čysta świeckija.

Ciapier dla nas adna wyhoda ŭ Biełastoku, što jak idzioш u kino katalickaje, dyk nie baimsia hrechu, bo my peŭnyja, što tam buduć dobryja filmy. B.

PAŽADAŃNIE RODNAJ MOWY Ŭ ŚWIATYNIACH.

K l o n y, Dziśnienskaha paw. Moža i stydna pryznacca mnie, što ja ad wychadu ŭ świet pieršaha numaru „Chr. Dumki" źjaŭlajusia jaje čytačom i ni adnej da jaje nie napisaŭ karespandencyi. Woś-ža siońnia chaču napisać paru słoŭ ab našym žyćci.

Da našaj wioski nadychodzili biełaruskija hazety; dzieła taho sialanie źbiralisia ŭ adnu chatu i słuchali, što tam nowaha, ciapier-ža naša wioska apustašeła, bo razyšłasia na chutary. Ciapier našy sialanie nia źbirajucca čytać hazety bo žywuć na bolšaj adlehłaści adzin ad druhoha, a taksama hazet amal nichto nie atrymliwaje; kažuć, što i redakcyja wysyłaje i pošta addaje ŭ hminu, ale ŭ ruki čytača nie dachodziać; mnohija źbirajucca pisać skarhu, ale nia wiedajuć kudy.

Za minułyja hady ja „Chr. D." kožny numer źbiraŭ, a paśla ssyŭ u knihu; tak što maju takich 6 knih i ciapier kali z Wilni ničoha nie nadychodzie, my achwotna čytajem ich.

Jość u nas u Harmanawičach kaścioł, a ŭ Škuncikach carkwa, ale tam usio papolsku i rasiejsku. Mocna adnak wierym, što daždžom swajej rodnaj mowy jak u wadnej, tak i ŭ druhoj światyniach. *Ra—za.*

Adusiul i ab usim.

ROZNYJA CIKAWAŚCI.

Sto gramaŭ radu.

U Čechasławacyi ŭ Jachimowie dabywajuć z rudy rad, jakim lečać raka. Woś-ža tam ad 1855 h. da 1934 h. z 71 wahonu rudy dabyli 100 gramaŭ radu. U hod dabywali 3 gramy, a možna najwyšej 8.

Za 4 dni i 3 hadziny praz akiean.

Najwialikšy na świecie francuski parachod „Normandie" prybyŭ niadaŭna z bierahu francuskaha ŭ nowajorskaju prystań za 3 dni i 4 hadziny.

Miedź na Wałyni.

Hazety pišuć, što na Wałyni ŭ Janawaj Dalinie znachodziacca ŭ ziamli miedź wulkaničnaha pachodžańnia. Ciapier hetu sprawu daśledžwaje adumysłowaja kamisija.

„Skład" u žywacie.

U Łodzi zrabili aperacyju Jazepu Juraček, jaki, jak štukar, hłytaŭ ćwiaki, šklo i h. d. Woś-ža nahłytaŭšysia hetaha ŭsiaho, Juraček zachwareŭ. Zrabili aperacyju i znajšli ŭ žywacie: 500 kawałkaŭ škła, 270 ahrafak, 211 hwazdoŭ i 110 špilek.

Z PALITYKI.

Z Polšč̌y.

U Polščy usia ciapier hramadzkaja ŭwaha źwiernuta na wybary ŭ Sojm i Senat, jakija adbuducca paśla pryniaćcia nowaha wybarnaha zakonu. Prajekt wybarnaha zakonu, a hetym samym i niedalokija nowyja wybary biełaruskamu narodu nie warožać ničoha dobraha.

Z Francyi.

Francyja zabaŭlajecca ŭ źmienu ŭradaŭ, jakich apošnim časam źmianilisia až dwa. Jość heta znak, što francuski parlamentaryzm chwareje na niejkuju chwarobu, a jšče budzie wiarniej, kali skažam, što bolšaść francuzaŭ chwarejuć maralna.

Z Litwy.

Prezydent Litwy darawaŭ karu śmierci hitleroŭcam, asudžanym u Kłajpedzkim pracesie, zamianiajučy jaje na dažywotny wastroh.

Z Abisinii.

U Abisinii niespakojna i jašče niawiedama, što tam budzie dalej. Italija ŭściaž wiazie tudy swajo wojska i wiazie, zbroicca takža i Abisinija, ćwierdziačy, što palityčnaj i ekanamičnaj niezaležnaści swajho kraju budzie baranić da apošniaha žaŭniera.

Z Sawietaŭ.

Sawiety rychtujucca, jak tolki mohuć, da abarony Sibiry ad mahčymaha zachwatu Japonii. Ciapier ad Bajkału da Amuru ŭrad sawiecki prawodzić čyhunku, jakaja budzie skončana na wiasnu budučaha hodu. Pry čyhuncy pracuje bolš 100 tys. rabotnikaŭ, siarod jakich mnostwa wiaźniaŭ.

WILENSKIJA NAWINY.

Remont bazyliki.

Praca kala zmacnieńnia fundamentaŭ bazyliki chutka jdzie napierad. Jość nadzieja, što ŭsio budzie skončana da wosieni sioł. h.

Žabractwa.

Baraćba z žabractwam prawodzicca enerhične. Akazwajecce, što mnohija žabrujuć nia stolki z kanieśnaści, skolki dla lohkaha zarabotku.

Futranyja tarhi.

Futranyja tarhi ŭ Wilni sioleta adbuducca 29.VI.

Paštowaja skrynka

K s. W. Š. Skaraciŭšy, karystajem.
C h w. Drukujem, nie zabywajcie ab nas.
D. A. Atrymali, dastasujemsia da Wašaj woli. Ab asobnaj knižcy, jak budzie kamplet, padumajem.
H. Ł. Karystajem, pišycie da nas čaściej.
Dr. I. R. Tak, pažadana, kab Wy pisali raniej.
J. P. Załatoŭku atrymali, dziakujem.
B. Za 2 zał. dziakujem.
D. W. Prysyłajcie, pahladzim.
M. B. Lepš źwiarnucca da adwakata.
A. K. „Ch. D." pasyłajem.

Kutok žartaŭ.

— Wiedaješ Maciej, Antosia Kancawoha pasadzili na hod u wastroh za toje, što ŭkraŭ padkowu?
— Nia moža być, kab za marnuju padkowu dy až hod wastrohu?
— Nu tak, bo da padkowy byŭ prybity koń..

*

— Nu jak-ža pamahli wašamu mužu pjaŭki?
— Ništo, panie doktar, ništo; pieršuju źjeŭ syruju, a paśla dyk musiła piačy.